

Demenssjukdomar

Information om demenssjukdomar och anhörigstöd

Munkedals
Kommun

Vad är demens?

Demens är ett samlingsnamn för en rad symtom som beror på sjukdom eller skada i hjärnan. Att drabbas av demenssjukdom gör det svårare att tänka, planera och kommunicera. Symtomen brukar komma smygande och ska ha observerats i minst sex månader för att en diagnos ska kunna ställas.

Inget naturligt åldrande

Demenssjukdom ingår inte i det normala åldrandet, men risken att insjukna ökar ju äldre man blir. Efter 65 års ålder ökar risken betydligt och var femte person över 80 år är drabbad av demenssjukdom.

I Sverige finns ca 150 000 personer med demenssjukdom.

Börjar ofta med glömska

Tidiga tecken på demens är vanligen glömska och ökade besvär med att hitta utanför sin närmiljö. Saker som man tidigare klarade av blir svåra att planera och utföra. Språket drabbas och man får allt oftare problem med att hitta rätt ord. Även irritation, nedstämdhet och personlighetsförändringar kan tillhöra sjukdomsbilden. Symtomen varierar beroende på typ av sjukdom och skada. Demenssjukdomen har ofta ett utdraget förlopp över många år. Sjukdomen utvecklas gradvis, nya symtom tillkommer och förmågor går förlorade. Efterhand behöver den sjuke allt mer hjälp och stöd för att klara sin vardag.

Tidig diagnos viktig

Tveka inte att kontakta din vårdcentral vid misstanke om demenssjukdom. En utredning bör snarast påbörjas för att i god tid få rätt diagnos, hjälp och behandling. Utredningen brukar ta 4–6 veckor och omfattar olika tester och undersökningar. Det finns flera sjukdomstillstånd som kan ge demensliknande symtom och som går att bota. Om en demenssjukdom diagnostiseras kan läkemedel i vissa fall lindra symtomen. Hjälpmedel och en rad andra insatser kan underlätta vardagen.

Planera för framtiden

Det är också viktigt, både för den sjuke och för anhöriga, att få en förklaring till symtomen. Goda kunskaper om sjukdomen gör det lättare att planera för ett bra och meningsfullt liv. Att dela erfarenheter med personer i liknande situation upplevs ofta som värdefullt.

Exempel på demenssjukdomar

Det finns cirka 100 olika sjukdomstillstånd som kan ge demenssymtom. Alzheimers sjukdom är den vanligaste demenssjukdomen och står för 60 – 70 procent av samtliga fall. Näst vanligast är vaskulär demens, även kallad blodkärlsdemens. Den förekommer ofta samtidigt med Alzheimers sjukdom, då brukar man tala om blanddemens.

Andra demenssjukdomar är Lewykroppsdemens (Lewy Body demens), Frontotemporallobes demens, och Parkinsons sjukdom med demens.

Exempel på andra sjukdomstillstånd som allteftersom sjukdomen fortskrider kan ge demenssymtom är alkoholmissbruk, hjärntumör och HIV.

Varningstecken vid demens

Vid demens försämras minne, språk och andra förmågor kopplade till vårt intellekt, det man på fackspråk kallar kognitiva förmågor. Vid sidan av kognitiva symptom förekommer andra symptom som är mer eller mindre vanliga under sjukdomsförloppet, beroende på var i hjärnan skadan sitter.

Exempel på varningstecken vid demens

Nedsatt minne

- Det är normalt att glömma bort en avtalad tid för att senare komma ihåg det.
- Det är ett varningstecken att glömma bort var man är på väg eller vem man precis pratat med.

Besvär med vardagliga sysslor

- Det är normalt att glömma bort att sätta på kaffebyggaren.
- Det är ett varningstecken att inte längre veta hur man gör för att sätta på kaffebyggaren.

Nedsatt omdömesförmåga

- Det är normalt att inte få med sig regnkläder, fast det ser ut att bli regn.
- Det är ett varningstecken att ta på sig sommarkläder när det är vinter.

Saker på fel ställe

- Det är normalt att glömma bort var man lagt sina glasögon.
- Det är ett varningstecken att ställa saker på platser där de inte hör hemma. Till exempel att lägga plånboken i kylskåpet.

Svårt med tid, rum och plats

- Det är normalt att ta fel på datum eller att hitta till nya platser.
- Det är ett varningstecken att inte kunna skilja på dag och natt eller gå vilse i sitt närområde och inte hitta hem.

Förändringar i humör och beteende

- Det är normalt att bli ledsen och ha en dålig dag.
- Det är ett varningstecken att ha humörsvingningar utan konkreta anledningar från ena stunden till den andra.

Brist på initiativ

- Det är normalt att ha dagar när man inte orkar någonting.
- Det är ett varningstecken att hela tiden vara passiv i sin vardag.

Utredning av demenssjukdomar

Vid misstänkt demenssjukdom, kontakta din vårdcentral för minnesutredning / demensutredning. Läkaren bokar då in tid för provtagning, testning, undersökning och information.

Om en person insjuknar före 65-års ålder eller om det är särskilt svårt att ställa diagnos kan läkaren skriva en remiss för utökad utredning till närmaste minnesmottagning.

Se webbplatsen 1177.se för mer information om utredning av demenssjukdomar.

Anhörig vid demenssjukdom

Du som anhörig är en viktig resurs för att ge din närstående stöd och hjälp i vardagen.

Anhörigstöd Närhälsan

Vid Närhälsan i Munkedal kan du få stöd i form av information om demenssjukdomar, vissa hjälpmedel, hjälp av kurator eller psykolog, hembesök av distriktssköterska med mera.

Kontakt Närhälsan, telefon: 010 - 441 51 40

Anhörigstöd Munkedals kommun

Munkedals kommun kan erbjuda stöd i form av anhöriggrupper, stödsamtal, samtalsgrupper, träffpunkter med mera. Grupper startas efter behov och antal deltagare. Kontakta Munkedals kommun för mer information om anhörigstöd.

Anhörigsamordnare, telefon: 0524- 181 95

Demenssköterska, telefon: 0524-184 15

Anhörigstöd via internet

Webbplatsen enbraplats.se erbjuder anhörigstöd i form av information, råd och stöd. Via webbplatsen kan du bland annat få tillgång till nationell och kommunal information samt nätverka med andra anhöriga.

Du kan även få tillgång till Demenslotsen, ett verktyg som ger rätt information vid rätt tillfälle under sjukdomens gång. Tjänsten är kostnadsfri för användare i Munkedals kommun.

www.enbraplats.se

www.demenslotsen.se

Alzheimers sjukdom

Den vanligaste demenssjukdomen

Alzheimers sjukdom är den vanligaste demenssjukdomen och står för 60–70 procent av samtliga fall i Sverige

Ovanlig före 65 år

I Sveriges beräknas drygt 100 000 personer vara drabbade av Alzheimers sjukdom. Sjukdomen kan förekomma innan 65 år, men det är vanligare att drabbas efter. Risken att drabbas ökar med stigande ålder. I åldersgruppen 70–74 år har mindre än fyra procent Alzheimers sjukdom, hos personer som är äldre än 90 år handlar det om mer än var tredje.

Sjukdomen kommer smygande

Sjukdomen kommer smygande, att fastställa en exakt tidpunkt för när den börjar går inte. Den drabbade brukar märka av tilltagande glömska och svårigheter att planera och utföra vardagliga sysslor. Efterhand försämras språk, tidsuppfattning och andra så kallade kognitiva förmågor.

Vad händer i hjärnan?

Sjukdomen gör att hjärnvävnad gradvis förstörs då nervceller börjar förtvina och dö i onormal omfattning på grund av olika proteinansamlingar i och mellan hjärncellerna. Hela storhjärnan drabbas, men framför allt hjäss- och tinningloberna.

Utdraget förlopp

Alzheimers sjukdom har ett utdraget förlopp under fyra till tio år, i vissa fall ännu längre. Sjukdomen går inte att hejda eller bota. Den drabbade får allt svårare att klara sin dagliga livsföring när en allt större del av hjärnan skadas. Idag bedrivs en livaktig alzheimerforskning, men för närvarande finns inga botemedel mot sjukdomen, vars förlopp slutligen leder till döden.

Källa: Svenskt Demenscentrum • Munkedals kommun

Kontaktuppgifter demensstöd

Närhälsan Munkedal vårdcentral

Telefon: 010 - 441 51 40

Besöksadress: Centrumvägen 34
455 30 Munkedal

Webbplats: 1177.se

Munkedals kommun

Demenssköterska, telefon: 0524-184 15

Webbplats: www.munkedal.se/demens

Anhörigsamordnare, telefon: 0524-181 95

Webbplats: www.munkedal.se/anhorig